

Andakt til 17. Mai 2020
Av prost Ingeborg Matre.

Tekst: Salme 127, 1-3:

Ein song til festreisene. Av Salomo.

*Dersom Herren ikkje byggjer huset,
arbeider bygningsmennene fåfengt.
Dersom Herren ikkje vaktar byen,
vaker vaktmannen fåfengt.*

*Fåfengt står de tidleg opp
og set dykk seint ned
og et brødet de har slite for.
Det same gjev han venene sine medan dei søv.*

*Born er ei gåve frå Herren,
livsfrukt er ei løn.*

Så lenge eg kan hugse, så har eg alltid gleda meg til 17. Mai!
Då vi var små, var det om å gjere å stå opp så tidleg som råd. Å, som vi gleda oss til å gå ut, dra til byen og vere med i toget! Eg vaks opp i Stavanger. Vi var mange born heime, og mor hadde gjort finstasen vår klar om kvelden den 16. mai: Speidardrakter, korpsuniformer og bunadar. Nystrøkne skjorter på rekke og rad, og norske flagg og laaange 17. Mai-sløyfer. Alt måtte vere klart til den store dagen!

Før eg sjølv byrja på skulen, fekk eg bli med tanta mi, faster Solveig, og klassa hennar. Faster hadde gått på lærerskule her i Volda, og var «frøken» på Buøy skole. Det var bra stas, å få gå saman med dei i det lange barnetoget gjennom byens gater. Då eg vart skulejente sjølv, gjekk eg saman med klassa mi, og seinare i flaggborg med speidarane.

For mange er dette med 17. Mai-tog noko av det viktigaste med heile dagen! Det høyrer no med. Anten ein går i toget sjølv, eller ein ser på, og heiar på kjende og ukjende. «Hurraaaa!»

Det blir ein spesiell nasjonaldag dette året. Corona og smitteverntiltak gjer at vi ikkje kan feire slik vi pleier. Det blir ikkje fullt av folk ute i gatene, slik det brukar å vere på 17. Mai. Glade born og vaksne, is og brus og varme pølser. Leikar for borna og taler for dei vaksne. Det blir ikkje 17. Mai-tog heller. Men feire, det skal vi likevel!

17. Mai er verkeleg ein dag å feire, og vi har mykje å vere glade og takknemlege for her i dette vakre landet vårt. Tak over hovudet og mat på bordet, gode skular og barnehagar, eit fungerande helsevesen og hjelp når vi er sjuke. I det siste har vi vel verkeleg fått augene opp for nettopp det. Dei siste månadene er det mange som har sakna venner og fellesskap, og vanlege «rammer» i kvardagen. Vi er mange som har fått kjenne på sagn, og som ser kor heldige vi er – «til vanleg».

Det har vore – og **er** ei spesiell tid akkurat no. Ikkje berre her, men i heile verda. Mange er redde og usikre for framtida. Somme har mista arbeidet sitt, og inntekta si. Det er ikkje lett, men tross alt er vi heldigare stilt enn mange andre land i verden. Vi har tross alt ordningar som gjer at folk kan få økonomisk hjelp (på NAV). Sjølv om det kan vere veldig krevjande, så skal vi sleppe å svelte her i landet. Vi har tak over hovudet, og vi veit at vi får legehjelp når vi treng det.

I år markerer vi at vi i 75 år har kunne feire vår nasjonaldag i fridom og fred. Mange av dykk hugsar kanskje korleis det var, med krig og ufred i landet? Med rasjoneringar og strenge restriksjonar, med frykt, og ei usikker framtid. Sjølv har eg vakse opp med forteljingane, ikkje minst om fredsdagene i '45! Om jubelen, lettelsen og feiringa. Og gleda! Eg har med meg historia frå mi familie, de har kanskje dykkar. I dag tenkjer vi alle med takksemd på dei som kjempa og stridde for å gi oss fridomen, og sikre freden. Det er verkeleg noko å vere takksame og glade for!

Mange stader i vår verd lever menneske dagleg med krig og forfølging, i fare og på flukt. Lat oss aldri gløyme å løfte blikket, opp og ut, til alle som ikkje er like heldige som oss sjølv i «livets store lotteri».

Vi må aldri «tåle så inderlig vel, den urett som ikke rammer oss selv»! Det følgjer eit ansvar med alt vi har fått, og ei moglegheit. La oss stå saman med våre søskjen, nært og fjernt, i deira kamp mot urett og overgrep, og for fred og rettferd. Jesus sa at det de gjer mot ein av desse mine minste søskjen, det gjer de mot meg. (Mt 28,40)

Vi feirar 17. Mai-gudsteneste i dag. På ein litt annleis måte enn vanleg, men vi kan likevel kjenne at vi er saman. I takk og bøn – og i feiring. I preiketeksten sto det nokre liner:

«Dersom Herren ikkje byggjer huset, arbeider bygningsmennene fåfengt.

Dersom Herren ikkje vaktar byen, vaker vaktmannen fåfengt...»

Akkurat desse orda tok diktaren Elias Blix opp i salmen vi kjenner som "Fedrelandssalmen". Den skal vi synge saman snart. «*Vil Gud ikkje vera bygningsmann, me fåfengt på huset byggja. Vil Gud ikke verja hus og land, kan vaktmann oss ikkje tryggja.*»

Det handlar kanskje om perspektiv? Om å sjå ting i den store sammenhengen, om takksemd - Til dei som gjekk føre, og ikkje minst til Gud. Vi har mykje å takke generasjonene før oss for. Dei som har arbeidd, «kjempet og grett» for at vi skulle få det så godt. Grunnlova vår, som vi også feirar i dag, byggjer på kristne og humanistiske verdiar. Likeverd, demokrati, rettferd – for alle.... Vår materielle velstand er ikkje ein rett vi har. Det følgjer eit stort forvaltaransvar med. Og no er det vår tur, og vårt ansvar. Å ta vare på, forvalte, og gje vidare.

Og å dele. Av den som har fått mykje, blir det også venta mykje. Vi har fått mykje, og vi har mykje å dele av! Vi har fått mykje, og vi har mykje å takke for! Lat oss aldri gløyme å gje Gud takk og ære, også på denne store dagen i vårt land. Gratulerer med dagen!

Salme: Gud signe vårt dyre fedreland

